

LAUSUNTO

KESKI-SUOMEN SYYTTÄJÄNVIRASTO

4.9.2013

Dnro 006/41/13

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 11.7.2013 OM 15/41/2011, OM016:00/2012
Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta

KESKI-SUOMEN SYYTTÄJÄNVIRASTON LAUSUNTO

Keski-Suomen syyttäjänvirasto pitää esitettyjä muutoksia rikoslain 20 lukuun tarpeellisina.

Alla muutamia näkökohtia esitysluonnokseen:

20 luku 1 §:ään esitetyt muutokset

Se, miksi on päädytty esittämään raiskauksen tunnusmerkistön määrittelyä edelleen tiettyä keinoa käyttäen tai tiettyä olosuhdetta hyväksi käyttäen, on esityksessä hyvin perusteltu. Ei ole tarvetta muuttaa määritelmää perustumaan suostumuksen puuttumiseen.

Sukupuolilyhteyteen pakottamista koskevan rikoslain 20 luvun 3 §:n siirtäminen 20 luvun 1 §:n raiskaussäännöksen alle, rikosnimikkeen muuttaminen raiskaukseksi ja tämän säännöksen soveltamisalan supistuminen sekä rangaistusasteikon korotus ovat kannatettavia muutosesityksiä. Uudessa 1 §:n 3 momentissa käytetty (ilmeisesti Ruotsin lainsäädännöstä omaksuttu) sanamuoto "vähemmän törkeä" sisältää kielellisesti ajatuksen, että perustekomuotokin on törkeä. Kun kyse on kolmiportaisesta sääntelystä, tarkoittaisi tämä järjestystä lievemmästä ankarampaan: vähemmän törkeä, perustekomuoto, törkeä. Sanamuoto vähemmän törkeä on kuitenkin parempi kuin nykyisen lain 3 §:n sanamuoto kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty.

Ehdotetun 3 momentin ilmaisu: "Jos raiskaus, huomioon ottaen **uhkauksen vähäisyys...**" tuntuisi viittaavan 1 momentissa tarkoitetun väkivallalla uhkaamisen vähäisyyteen (uhkaamalla käyttää sellaista **väkivaltaa**). Kuitenkin perusteluissa todetaan, että kyse voisi olla muunkinlaisesta uhkauksesta kuin väkivallalla uhkaamisesta. Sanamuotoa olisi perustelua vielä miettiä, jotta lakitekstikin olisi selvä.

20 luvun 2 §:ään esitetyt muutokset

Uusi kvalifiointiperuste, raiskauksen kohdistuminen alle 18- vuotiaaseen on kannatettava muutos.

20 luvun 5 §, seksuaalinen hyväksikäyttö

Keski-Suomen syyttäjänvirasto toistaa jo arviomuistiosta antamassaan lausunnossa esitetyn siitä, että tämän säännöksen sanamuotoa olisi syytä selkeyttää. Seksuaalinen hyväksikäyttö edellyttää säännöksessä määritellyn aseman hyväksikäyttöä. Erityisen vaikeasti tulkittava on nykyinen 5 §:n 2 kohdan muotoilu ikäeroon perustuvan aseman hyväksikäytöstä: "Joka asemaansa hyväksikäyttäen taivuttaa sukupuoliyhteyteen tai ryhtymään muuhun seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti loukkaavaan seksuaaliseen tekoon tai alistumaan sellaisen teon kohteeksi

2) kahdeksatoista vuotta nuoremman henkilön, jonka kyky itsenäisesti päättää seksuaalisesta käyttäytymisestään on hänen kypsymättömyytensä sekä osapuolten ikäeron vuoksi olennaisesti heikompi kuin tekijällä, käyttämällä törkeästi väärin tämän kypsymättömyyttä".

Säännöksen soveltaminen on käytännössä ollut harvinaista todennäköisesti säännöksen hankalan sanamuodon vuoksi. Säännöksen edellyttämä aseman hyväksi käyttäminen aiheuttaa sekaannusta, kun kyse on ikään ja kokemukseen perustuvan kypsyyseron hyväksikäytöstä. Säännöksen tarkoitus antaa suojaa 16-17- vuotiaille heitä selvästi kypsempien aikuisten hyväksikäytöltä on sinänsä hyvä.

20 luvun 5 a §, seksuaalista häirintää koskeva uusi kriminalisointi

Keski-Suomen syyttäjänvirasto esitti jo arviomuistiosta antamassaan lausunnossa seksuaalisen häirinnän kriminalisoimista. Esitys on kannatettava, mutta syyttäjänviraston näkemyksen mukaan seksuaalisesta häirinnästä tulisi voida tuomita myös vankeutta (maksimi 6 kuukautta). Säännöksen soveltamisalaan voi sisältyä seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkauksen kannalta vakavuudeltaan hyvin erilaisia tekoja tai teot voivat olla toistuvia ja silti ainoastaan seksuaalisena häirintänä rangaistavia. Tämän vuoksi riittävän laaja rangaistusasteikko olisi tarpeen.

Ma johtava kihlakunnansyyttäjä

Marika Visakorpi

Kihlakunnansyyttäjä

Leena Hakavuori